

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 1204/8 Prot.

Tiranë, më 03. 12. 2024

V E N D I M

Nr.294, Datë 03. 12. 2024

Bazuar në nenin 32/1/a dhe nenin 33 të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi është paraqitur ankesa nr.179 Regj., datë 03.09.2024, paraqitur nga znj. V. K., dhe z. J. M., në të cilën pretendohet diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar, nga linja e transportit të udhëtarëve Sukth-Hamallaj-Sukth, linjë e cila kryhet nga Shoqëria “D. T.” sh.p.k, me Nr. NIPT K42408501Q.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi¹,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Sipas shpjegimeve të dhëna, subjekti ankues në mes të tjerash informon se: *Sot, më datë 28.08.2024, grupi i punës i ngritur nga Shoqata "Shpresë për të Verbrit" për të kontrolluar linjat e autobuzëve të licensuar nga Bashkia Durrës, inspektoi linjën Sukth-Hamallaj-Sukth dhe konstatoi se në këtë linjë nuk zbatohet ligji. Grupi i punës përbëhej nga znj. V. K., e verbër, dhe z. J. M., kryetar i degës Durrës. Hipëm në autobus në orën 10:00 tek kthesa e Rrushkullit për në Hamallaj, pasi kishim inspektuar linjën Durrës-Rrushkull. Mbërritëm në Hamallaj në orën 10:20.*

Autobusi nuk kishte faturino, dhe shoferi merrte lekët direkt. Kur zbritëm, e pyetëm sa kushton bileta, dhe ai tha se ishte pesëdhjetë lekë të reja për person. Ne nxorëm librezën dhe i thamë se ishim të verbër, duke i dhënë pesëdhjetë lekë të reja për të dy. Ai na tha se duhej njëqind lekë dhe, kur e pyetëm nëse e njihnte librezën, ai tha se nuk e njihnte dhe kërkoi tarifën e plotë të udhëtimit. Autobusi ishte i linjës Sukth-Hamallaj dhe kishte targën AA639JG.

Në përfundim, ankuesit kërkojnë nga Komisioneri konstatimin e diskriminimit dhe eliminimin e pasojave për shkak të tij.

¹ Në vijim do t'i referohemi me akronimin KMD ose si Komisioneri.

Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë, bazuar në një listë jo shteruese shkaqesh, duke përcaktuar se: *“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”*

Diskriminimi përkufizohet nga ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, në nenin 3, pika 1, si: *“‘Diskriminim’ është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi”.*

Bazuar në nenin 7 të LMD, mbrojtja nga diskriminimi, garantohet ndaj çdo veprimi apo mosveprim të autoriteteve publike ose personave fizikë a publikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash, apo në raport me të drejtat e tyre ligjore.

Mbrojtja nga diskriminimi në fushën e ofrimit të të mirave dhe shërbimeve, gëzon një mbrojtje të veçantë në kuadër të Kreut IV, të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar. Konkretisht në nenin 20, pikat 1 dhe 2, të po këtij ligji, përcaktohet se: *“1. Personi fizik ose juridik që ofron të mira apo shërbime për publikun, me pagesë ose jo, ndalohet të diskriminojë një person tjetër, i cili kërkon t'i arrijë ose t'i përdorë ato:*

- a) duke refuzuar t'i japë një personi apo grupi personash të mira apo shërbime për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji;*
- b) duke refuzuar t'i ofrojë një personi të mira apo shërbime në mënyrë të ngjashme, ose me cilësi të ngjashme, ose në kushte të ngjashme me ato në të cilat këto të mira apo shërbime i ofrohen publikut në përgjithësi.*

2. Pika 1 e këtij neni zbatohet veçanërisht për:

c) kontributin dhe mundësinë për të përfutuar të mira nga skemat e mbrojtjes shoqërore, duke përfshirë asistencë sociale, sigurime shoqërore, mbrojtje të fëmijëve, përfitim për shkak të

aftësisë së kufizuar, apo ndonjë skemë tjetër të mbrojtjes sociale ose avantazh tjetër social të ofruar për publikun”.

Në kuadër të shqyrtimit paraprak të ankesës, Komisioneri me shkresën nr. 1204/1 prot., datë 10.09.2024, ka kërkuar nga ankuesit të depozitojnë informacion shtesë si më poshtë vijon:

- Në ankesën tuaj shpreheni se gjatë udhëtimit me linjën e transportit Sukth-Hamallaj-Sukth, në momentin e pagesës keni treguar librezën e verbërisë, pa specifikuar cilën librezë keni paraqitur. Në këto kushte, ju lutem na informoni se cilën librezë përdorët në këtë udhëtim, të shoqëruar me kopje të saj.
- Kopje të biletave të udhëtimit që ju ka vënë në dispozicion shoferi për të cilat keni bërë pagesën e plotë.
- Çdo informacion ose dokumentacion tjetër shtesë që ju do ta gjykoni të nevojshëm në mbështetje të ankesës tuaj.

Me shkresën nr. 1204/2 prot., datë 16.09.2024, u administrua një përgjigje nga z. S. F., President i Shoqatës Kombëtare “Shpresa për të Verbrit”. Ai sqaron lidhur me informacionin që u kërkuar nga Komisioneri me shkresën nr. 1204/1 prot., datë 10.09.2024. Në këtë përgjigje, z. Farrici shpjegon se në këtë udhëtim ankuesit kanë paraqitur Librezën e Verbërisë të Shërbimit Social Shtetëror, librezë të cilën e ka vënë në dispozicion të Komisionerit së bashku me ankesën e depozituar.

Ankesa e paraqitur është në përputhje me kërkesat e nenit 33, pika 3, të LMD-së dhe u pranua për shqyrtim, pasi nuk ekziston asnjë nga shkaqet për mospranim të përcaktuara nga neni 33, pika 4, të LMD.

Bazuar në nenin 32/1/a të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri ka kompetencë për të shqyrtuar shkeljet që i bëhen zbatimit dhe respektimit të parimit të barazisë në lidhje me këtë shkak.

Në kushtet kur pala ankuese nuk kishte mundur të identifikonte subjektin që ofron shërbimin e transportit në linjën Sukth-Hamallaj-Sukth, me të cilën kishin udhëtuar në datën 28.08.2024, datë në të cilën pretendohet se është konsumuar sjellja diskriminuese, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, me anë të shkresës nr. 1204/3, datë 10.09.2024, i është drejtuar Bashkisë Durrës për marrjen e informacionit dhe identifikimin e subjektit që ofron këtë shërbim.

Me shkresën nr.10440/1, datë 16.09.2024², Bashkia Durrës, përcolli informacionin duke sqaruar ndër të tjera se: *Në zbatim të Vendimit të Këshillit Bashkiak nr. 471, datë 23.12.2017, “Për miratimin e linjave rrethqytetase të transportit publik në territorin e Bashkisë Durrës, itinerarin, stacionet dhe oraret e tyre”, i ndryshuar me VKB nr. 489, datë 23.04.2018, VKB nr. 508, datë 30.05.2028 dhe VKB nr. 53, datë 20.04.2021, janë miratuar linjat rrethqytetase të transportit publik për territorin e Bashkisë Durrës, si dhe itinerari, stacionet dhe oraret e tyre.*

² Protokolluar pranë KMD-së me nr. 1204/4, datë 17.09.2024.

Linja Hamallaj-Sukth-Hamallaj kryhet nga operatori "D. T." sh.p.k., me NIPT K42408501Q. Ai është i licencuar nga Bashkia Durrës me Licencën nr. 1, datë 26.02.2018, për kryerjen e shërbimit të transportit të udhëtarëve për linjën rrethqytetase. Mjeti me targë AA639IG është çertifikuar nga Bashkia Durrës në datën 13.07.2023 për kryerjen e shërbimeve të rregullta rrethqytetase për linjën në fjalë. (Bashkëngjitur gjeni kopjen e certifikatës nr. 10, datë 13.07.2023.)

Me qëllim zgjidhjen e këtyre problematikave për personat me aftësi të kufizuara, me shkresën nr. 10323 prot., datë 09.09.2024, i është drejtuar Policisë Bashkiake Durrës për monitorimin në terren të këtyre dy linjave, lidhur me zbatueshmërinë e kushteve të licencimit nga ana e dy operatorëve që ofrojnë shërbimin për transportin e personave me aftësi të kufizuara.

Me anë të shkresës nr. 10323/1 prot., datë 16.09.2024, kemi marrë përgjigje nga Policia Bashkiake, e cila dërgoi informacionin pranë nesh pas monitorimit të këtyre dy linjave në terren, të kryer nga Sektori i Qarkullimit Rrugor.

Nga monitorimi nuk janë konstatuar raste problematike. Sipas drejtuesve të mjeteve të këtyre linjave, të drejtat e personave me aftësi të kufizuara njihen vetëm në rastet kur këto persona gjatë udhëtimit janë të pajisur me librezën e verbërisë përkatëse, të lëshuar nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Për ta, është e domosdoshme që të disponojnë dhe të tregojnë këtë librezë; në të kundërt, nuk përfitojnë shërbimin e pretenduar nga ana e tyre.

Gjatë shqyrtimit të kësaj ankese, Komisioneri ka marrë në shqyrtim vetëm ato çështje, që bëjnë pjesë në kompetencat e tij, të parashikuara nga ligji 10221/2010 "Për Mbrojtjen nga Diskriminimi", të ndryshuar.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32/2 dhe 33 të ligjit 10221/2010 "Për Mbrojtjen nga Diskriminimi", të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

Me shkresën nr. 1204/5, datë 19.09.2024, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka njoftuar dhe kërkuar informacion nga subjektet për ankesën e bërë, si dhe ka kërkuar aktet e mëposhtme:

- Informacion nga ana e Shoqërisë "D. T." sh.p.k, lidhur me situatën e pretenduar nga ana e ankuesi.
- Informacion se cilin dokument kanë paraqitur fatutinos/shoferit të autobusit: Librezën e Verbërisë së lëshuar nga Shërbimi Social Shtetëror apo Librezën e Verbërisë së lëshuar nga Shoqata Kombëtare e të Verbërve.
- Informacion nëse nga ana e Shoqërisë "D. T.", sh.p.k, ofrohet transporti i personave me aftësi të kufizuara, në veçanti personave të verbër, sipas kushteve dhe detyrimeve që rrjedhin sipas Licencës nr.1, datë 26.02.2018 "Për kryerjen e shërbimeve të rregullta rrethqytetës të transportit rrugor të udhëtarëve brenda vendit."
- Si dhe çdo shpjegim apo informacion tjetër që do të gjykohej i arsyeshëm dhe që do të ndihmonte në sqarimin e plotë të kësaj çështjeje.

- Informacion nëse është paraqitur ndonjë ankesë lidhur me sa më sipër. Nëse po, cilat janë masat e ndërmarra? Parashtrime dhe kopje të akteve provuese, nëse ka.

Duke marrë shkas që nga shërbimi postar u kthye zarfi me të cilin u dërgua shkresa nr. 1204/5, datë 19.09.2024 e Komisionerit, për marrjen e informacionit në lidhje me ngjarjen e pretenduar për diskriminim, kjo shkresë iu dërgua Shoqërisë “D. T.” sh.p.k., me anë të e-mailit të datës 24.09.2024.

Me e-mail e datës 30.09.2024 nga ana e Shoqërisë “D. T.”sh.p.k u kthye përgjigje dhe informojnë Komisionerin se: *Duke ju uruar punë të mbarë, ju bëjmë me dije se rasti i cituar në shkresën tuaj nuk ka ndodhur. Shoqëria jonë është në dispozicion për të përmbushur të gjitha detyrimet që rrjedhin nga ligjet për lehtësimin e personave me aftësi të kufizuara.*

Dua të sjell në vëmendje që Shoqëria njeh si dokument ligjor librezat e invaliditetit apo të verbërisë që janë të lëshuara nga Shërbimi Social Shtetëror, siç është e përcaktuar në ligj. Gjithashtu, dua të bëj me dije se shumë persona lëvizin me librezat e invaliditetit apo librezat e verbërisë të lëshuara nga shoqatat e tyre.

Nuk është Shoqata që një grup personash formojnë për të përcaktuar nëse plotësojnë kushtet e invaliditetit, por janë organet shtetërore që njihen nga ligji. Ky rast shpesh e hasim me Shoqatën "Shpresa për të Verbërit", megjithatë, nuk kemi bërë problematike për aq persona sa mund të udhëtojnë në ditë.

Shoqëria jonë ka shprehur gatishmërinë edhe përpara këtij rasti për të mbështetur këta persona, edhe vazhdon të shprehë gatishmërinë përsëri dhe në asnjë moment nuk ka cenuar apo diskriminuar asnjë person.

Por do ju lutem që edhe mirësinë tonë, që nuk bëjmë problematike asnjë nga librezat me të cilat ata lëvizin, mos ta abuzoni me figurën e shoqërisë.

Duke ju falënderuar shumë, jemi të gatshëm në çdo moment për çdo zgjidhje.

Me e-mailin e datës 30.09.2024, informacioni i dërguar nga ana e Shoqërisë “D. T.” sh.p.k., iu përçoll palës ankuese për të bërë parashtrimet e saj në lidhje me këtë përgjigje, por që nga ana e tyre nuk u kthye asnjë përgjigje.

II. Vlerësimi i fakteve dhe provave të grumbulluara nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me trajtimin e pabarabartë e të pafavorshëm të ankuesit nga ana e Shoqërisë “D. T.” sh.p.k.

Në ankesën e depozituar nga ana e palës ankuese, pretendohet diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar, nga ana e Shoqërisë së transportit “D. T.”sh.p.k, përmes mosnjohjes së të drejtës për të udhëtuar me vlerën 50% të biletës, në linjën e transportit rrethqytetas, ndërkohë që një gjë e tillë është e parashikuar në legjislacionin përkatës.

Lidhur me këtë moment, Komisioneri ka analizuar dispozitat ligjore që normojnë të drejtën e udhëtimit në transportin urban rrethqytetas të kategorisë së personave me aftësi të kufizuar/të verbër, për të udhëtuar me vlerën 50% të biletës.

Mbështetur në legjislacionin në fuqi³ që rregullon fushën e transportit, transporti rrugor i udhëtarëve brenda vendit në formën e shërbimit të linjave të rregullta, ndahet në: (1) transport qytetas⁴, (2) transport rrethqytetas⁵ dhe (3) transport ndërqytetas⁶. Transporti qytetas që përbën objektin e kësaj ankese, bën pjesë në kompetencat e pushtetit vendor. Ndërkohë që, transporti rrethqytetas rregullohet nga ministri përgjegjës për veprimtarinë e transportit. Kjo ndarje e kompetencave sipas llojeve të transportit, ngarkon me përgjegjësi pushtetin qëndror dhe atë vendor.

Me qëllim identifikimin e bazës ligjore që përmban parashikime pozitive, lidhur me përfitimin e transportit për kategorinë e personave të verbër, Komisioneri, mori në analizim Ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “*Për Statusin e të Verbërit*” (Ndryshuar me ligjin nr. 26/2012, datë 15.03.2012). Referuar dispozitave të ligjit të sipërpërmendur, rezultoi se, fillimisht neni 11, i këtij ligji parashikonte shprehimisht: “*Të verbërit kanë të drejtë që ata vetë dhe shoqëruesit e tyre të udhëtojnë falas në transportin urban, dhe me gjysmë çmimi në transportin interurban, duke përfshirë atë shtetëror dhe privat.*”.

Në vijim, neni 11, i ligjit të sipërpërmendur është ndryshuar, nëpërmjet ligjit nr. 26/2012, datë 15.03.2012 “*Për disa ndryshime në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit*”. Aktualisht, ky nen parashikon: “*Të verbërit dhe shoqëruesit e tyre përfitojnë kompensim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.*”

Sikurse vihet re nga sa më sipër, pas ndryshimeve, që i janë bërë në vitin 2012, Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “*Për Statusin e të Verbërit*” (i ndryshuar), personat e verbër nuk përfitojnë më transport qytetas/urban⁷ falas dhe transport interurban⁸/ndërqytetas me 50% të vlerës së biletës. Me ndryshimet ligjore, kjo kategori do të përfitojë kompesim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, i cili nuk është miratuar ende.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban qytetas, për shtresat dhe kategoritë vunerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për

³ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar) dhe aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij.

⁴ Transporti qytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese

⁵ Transporti rrethqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁶ Transporti ndërqytetas bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁷ Terminologji e përdorur në këto ligje;

⁸ Terminologji e përdorur në këto ligje;

secilën kategori. Për sa më sipër, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar)⁹ parashikon:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetës dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjjes për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta.

Fondet për kompensimin e tarifës së transportit të kategorive të personave, që përfitojnë nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas, përballohet nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Masa, kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Për sa më sipër, edhe neni 85, i ligjit 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, i ndryshuar, ka vendosur detyrimin dhe ka autorizuar nxjerrjen e një akti nënligjor nga ana e Këshillit të Ministrave, i cili duhet të përcaktojë, masat, kriteret dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit ndërqtetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta. Ky akt nënligjor nuk rezulton të jetë miratuar.

Në referencë të akteve nënligjore të miratuara në fushën e transportit, Komisioneri është fokusuar edhe në parashikimet e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor”, Pika 7, e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, i Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor” parashikon: “Për udhëtarët, që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, çmimi i biletave për transportin qytetas dhe rrethqytetas caktohet në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim, me vendim të këshillit të njësisve të vetëqeverisjes vendore”. Për shërbimin ndërqtetas të transportit rrugor të udhëtarëve, rregullat e posaçme, kriteret dhe procedurat për rimbursimin e shoqërive të transportit rrugor ndërqtetas për personat që përfitojnë lehtësi, sipas akteve ligjore dhe nënligjore të veçanta, caktohen me udhëzim të përbashkët të ministrave përgjegjës për financat, për transportin rrugor, për mbrojtjen sociale dhe për arsimin.

⁹ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10/302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”).

Në referencë të Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës “Për përcaktimin e kriterëve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e liçencave dhe çertifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit”, licenca për shërbimin e rregullt në transportin qytetas/rrethqytetas të udhëtarëve, lëshohet nga Bashkia përkatëse.

Në vijim, vlen të përmendet edhe Udhëzimi nr. 3743, datë 10.07.2017, i Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës, “Mbi modelet dhe standartet e biletave të transportit rrugor të udhëtarëve”. Ky udhëzim bën një identifikim të grupeve, që përfitojnë lehtësira financiare në marrjen e shërbimeve publike në përputhje me kuadrin ligjor, por jo llojin e lehtësirave që përfitojnë. Personat që u përkasin kategorive apo grupeve në fjalë, pajisen me *Kartat standarde të personalizuar*. Në pikën 5.3.2.1, 5.3.2.2 dhe 5.3.2.4 përcaktohen si të tillë: invalidët e punës, të verbërit dhe invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë. Në pikën 5.3.2.6, të Udhëzimit nr. 3743/2017, parashikohet si përfitues edhe çdo subjekt ose kategori që mund të përfitojë në vijim, mbështetur në legjislacionin në fuqi.

Për sa më sipër, rezulton se personat me aftësi të kufizuara që gëzojnë statusin e të verbërit gëzojnë lehtësira në shërbimin e transportit, duke përfshirë këtu të treja format e transportit me linja të rregullta, pra transport qytetas, rrethqytetas dhe ndërqytetas. Subjekti është i detyruar të zbatojë legjislacionin në fuqi për personat me aftësi të kufizuar dhe t’i krijojë sa më shumë lehtësira për transport kësaj kategorie udhëtarësh. Kjo kategori është përfituese e kompesimit, i cili nuk është përcaktuar akoma në çfarë mase, si dhe nuk janë përcaktuar kriteret për përfitimin e tij, pasi nuk është miratuar ende akti nënligjor, që duhet të bëjë përcaktime të tilla.

Në vendimmarrjet e mëparshme të KMD-së¹⁰ lidhur me mungesën e daljes së këtij akti rregullator nënligjor/VKM, Komisioneri, ka rekomanduar që:

- Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 85, të Ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, i ndryshuar.
- Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 11, të Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për statusin e të verbërit”, i ndryshuar.
- Këshilli i Ministrave të marrë masa për ndryshimet në legjislacion dhe në aktet nënligjore, sipas nenit 20, të Ligjit nr. 93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuar”.

Komisioneri, vëren se, pavarësisht këtij vakumi ligjor, Shoqëria njeh dhe zbaton detyrimin e saj, përcaktuar edhe në aktet e tjera rregullatore që lidhen specifikisht me të drejtën e ushtrimit të shërbimeve që ofron kjo Shoqëri, si dhe Licencën për kryerjen e shërbimeve të rregullta qytetase/rrethqytetase të transportit rrugor të udhëtarëve. Detyrim ky i konfirmuar në përgjigjen zyrtare depozituar pranë KMD-së.

¹⁰ Vendimi nr. 67, datë 10.06.2019; Vendimi nr. 146, datë 06.08.2021; Vendimi nr. 174, datë 20.09.2021, i KMD-së, etj.

Shoqëria “D. T.”,sh.p.k, në parashtrimet dërguar Komisionerit, ka informuar se pranon të gjithë personat me aftësi të kufizuar që të udhëtojnë me të gjitha lehtësirat që ka parashikuar legjislacioni në fuqi, në rastet kur ato vërtetojnë/tregojnë, dokumentacionin sipas formës së kërkuar nga aktet ligjore në fuqi. *(librezën origjinale ose kopje të noterizuar të aftësisë së kufizuar ose raportin mjeko ligjor të KMCAP/KMPV origjinale ose kopje e noterizuar).*

Gjithashtu, nga ana e Bashkisë Durrës, duke marrë shkas nga ankesat e Shoqatës Shpresë për të Verbrit, është bërë monitorimi i linjave rrethqytetase dhe nuk janë konstatuar raste problematike. Sipas drejtuesve të mjeteve të këtyre linjave, të drejtat e personave me aftësi të kufizuara nuk njihen vetëm në ato raste kur këto persona, gjatë udhëtimit, nuk janë të pajisur me librezën e verbërisë përkatëse, të lëshuar nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Për ta, është e domosdoshme të disponojnë dhe të tregojnë këtë librezë; në të kundërt, nuk përfitojnë shërbimin e pretenduar nga ana e tyre.

Nga ana tjetër, pala ankuese është kontradiktore dhe nuk sqaron dhe nuk specifikon se cilën nga librezat apo çfarë dokumentacioni ka paraqitur në atë udhëtim për drejtuesin e autobuzit të linjës Sukth-Hamallaj-Sukth, për të vërtetuar aftësinë e kufizuar, si dhe për të provuar se gjatë udhëtimit ka qenë i pajisur me librezën origjinale/noterizuar të Shërbimit Social Shtetëror apo me vërtetimin origjinal/noterizuar të Komisionit Mjekësor të Përcaktimit të Verbërisë.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban qytetas/rrethqytetas, për shtresat dhe kategoritë vulnerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për secilën kategori.

Lidhur me lehtësirat dhe të drejtën e personave me statusin e të verbërit, për të udhëtuar me gjysëm bilete në transportin urban ndërqytetas, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*” (i ndryshuar)¹¹ parashikon se:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetas dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjies për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta”.

¹¹ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “*Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10/302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”*”).

VKM nr. 277, datë 18.06.1997 “Për përfitimet nga statusi i të verbërit”, i ndryshuar, në pikën 3 dhe 10, të tij ka parashikuar se:

“3. Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit Social Shtetëror i lëshon personit të verbër librezën e verbërisë, si dokument prove për përfitimin nga ligji nr. 8098, datë 28.3.1996 “Për statusin e të verbërit”, pas marrjes së vendimit nga Komisioni Mjekësor për Përcaktimin e Verbërisë. Modeli i librezës së verbërisë përcaktohet nga Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta.”

10. Udhëtimi në transportin e brendshëm shtetëror dhe privat për personat e verbër bëhet me 0% të tarifave për transportin urban dhe 50% të tarifave për transportin interurban. Këtë tarifë e përfiton edhe shoqëruesi i të verbërit të grupit të parë”.

Ligji nr. 8116, datë 29.03.1996 “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, në kreun VIII “Shkresat” ka përcaktuar respektivisht si më poshtë citohet:

Neni 246 “Fuqia provuese e shkresave” ka parashikuar se:

“Shkresat kanë fuqi provuese kur janë hartuar në formën e caktuar, kanë elementet e nevojshme për vlerën e tyre, nuk janë të copëtuara, të grisura ose të shuara, nuk kanë gërvishtje, ose shtesa midis rreshtave, ose çrregullime të tjera me shuarje dhe mund të lexohen”.

Neni 251 “Kopja e shkresës dhe origjinale i saj”, i tij, ka parashikuar se:

“Kopjet e shkresave kur saktësia e tyre vërtetohet nga personi kompetent kanë të njëjtën fuqi provuese me origjinalin”.

Ligji nr. 110/2018 “Për noterinë”, në nenin 3/c) të tij, ka përcaktuar se:

““Noter” është personi fizik i licencuar nga ministri i Drejtësisë për kryerjen e veprimtarisë noteriale brenda territorit të një bashkie të caktuar, në përputhje me dispozitat e këtij ligji”.

Në Kreun V të këtij ligji, janë përcaktuar kompetencat, të drejtat, përgjegjësitë dhe detyrat e noterit. Kështu, neni 62, pika 1/i, e tij ka parashikuar se:

*“Noteri, përveç kompetencave të parashikuara në ligje të veçanta, harton akte, kryen njësime, vërtetime dhe verifikime në të gjitha çështjet, duke përfshirë, por pa u kufizuar:
.....”*

i) vërteton se kopjet ose versionet e shkurtuara të dokumenteve janë të njëjta me origjinalin e paraqitur nga palët e interesuara”.

Bazuar në sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, ligji ka mirëpërcaktuar se cilat shkresa konsiderohen si dokument ligjor, mënyrën e hartimit apo njësimit të tyre si dhe autoritetin përgjegjës i cili gëzon ligjërisht këto kompetenca. Për rrjedhojë, Komisioneri vlerëson se,

subjekti ankues për të përfituar udhëtimin me 50% të vlerës së biletës në linjat e transportit urban rrethqytetas duhet të tregojë dokumentin ligjor përkatës.

Në këto kushte, Komisioneri vlerëson të drejtë kërkesën e Shoqërisë “D. T.” sh.p.k, lidhur me detyrimin e subjekteve që disponojnë Libreze Verbërie të SHSSH, për të paraqitur dokumentin origjinal, ose fotokopjen e noterizuar të saj, si dokument të vlefshëm sipas përcaktimeve specifike ligjore, në mënyrë që të përfitojnë nga lehtësirat përkatëse për të udhëtuar në transportin urban rrethqytetas me 50% të vlerës së biletës.

Në këtë rast, ankuesit znj. V. K dhe z. J.M, së bashku me Shoqërinë “D. T.” sh.p.k., kanë paraqitur pretendime të ndryshme lidhur me trajtimin e tyre në përputhje me legjislacionin në fuqi për personat e verbër dhe lehtësirat përfituese. Ankuesit shprehin shqetësimin se nuk janë trajtuar siç parashikohet nga ligji, ndërsa Shoqëria “DITA TRANS” sh.p.k., mohon këto pretendime, duke deklaruar se nuk ka ndodhur një situatë ku ankuesit të mos jenë trajtuar në përputhje me normat ligjore dhe detyrimet e saj. Ajo thekson se ka zbatuar rreptësisht legjislacionin dhe nuk ka pasur probleme në këtë drejtim.

Në përfundim, bazuar në faktet dhe provat që janë vënë në dispozicion nga palët, si dhe atyre të grumbulluara gjatë procesit të hetimit administrativ, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi nuk arriti të konstatojë se subjekti ankues i është nënshtruar një trajtimi të padrejtë dhe të pafavorshëm nga ana e Shoqërisë “D. T.” sh.p.k.

Në këtë kuptim dhe në referencë të nenit 7, pika 1 të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, Komisioneri gjykon se në mungesë të një trajtimi të tillë nuk kemi të bëjmë me një sjellje diskriminuese nga ana e kësaj Shoqërie, ardhur për shkak të aftësisë së kufizuar¹².

PËR KËTO ARSYE:

Bazuar në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e mosdiskriminimit të subjektit znj. V. K., dhe z. J. M., në fushën e të mira dhe shërbimeve, nga ana e Shoqërisë “D. T.” sh.p.k, për shkak të aftësisë së kufizuar.
2. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijani.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

¹² Për analogji citojmë Vendimet nr. 53, datë 06.04.2023 dhe nr. 177, datë 04.06.2024, të KMD-së.